

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश

**विविध सेवा, अधिकृत सातौं, महिला विकास अधिकृत पदको खुला तथा अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
एवं परीक्षा प्रणाली (योजना)**

पाठ्यक्रमको रूपरेखा :- यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसार चरणमा परीक्षा लिइने छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क :- ३००

द्वितीय चरण :- सीप परीक्षण, सामुहिक परीक्षण र अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ६०

प्रथम चरण — लिखित परीक्षा योजना (Written Examination Scheme)

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या × अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान र सामान्य बौद्धिक परीक्षण (General Awareness & General Reasoning Test)	१००	४०	वस्तुगत (Objective): बहुवैकल्पिक प्रश्न (Multiple Choice Questions)	५० प्रश्न × २ अङ्क	४५ मिनेट
द्वितीय	समसामयिक विषय (contemporary Issue)	१००	४०	विषयगत (Subjective): छोटो र लामो उत्तर (short & long Answers)	४ प्रश्न × १० अङ्क १२ प्रश्न × ५ अङ्क	३ घण्टा
तृतीय	लैंगिकता र विकास (Gender and Development)	१००	४०	विषयगत (Subjective): छोटो र लामो उत्तर (Short & long Answer)	४ प्रश्न × १० अङ्क १२ प्रश्न × ५ अङ्क	३ घण्टा

द्वितीय चरण — सीप परीक्षण, सामुहिक परीक्षण र अन्तर्वार्ता (Skill Test, Group Test & Interview)

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
कम्प्युटर सीप परीक्षण (Computer Skill Test)	१०	प्रयोगात्मक (Practical)	१५ मिनेट
सामुहिक परीक्षण (Group Test)	१०	सामुहिक छलफल (Group Discussion)	३० मिनेट
व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता (Interview)	४०	मौखिक (Oral)	

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- प्रथम पत्र, द्वितीय पत्र र तृतीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- विषयगत प्रश्नहरूको हकमा तोकिएको अंकको एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुई भन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोधन सकिनेछ ।
- द्वितीय र तृतीय पत्रमा (विषयगत प्रश्न हुनेका हकमा) प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परिक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतिका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्बन्धनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति: २०८१।८।१४ गते देखि ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश
विविध सेवा, अधिकृत सातौ, महिला विकास अधिकृत पदको खुला तथा अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम
प्रथमपत्र :- सामान्य ज्ञान र सामान्य बौद्धिक परीक्षण
(General Awareness & General Reasoning Test)

प्रथम पत्र खण्ड (A)

सामान्य ज्ञान - अङ्क (६०)

(३० × २ अङ्क = ६० अङ्क)

(६×२ अङ्क = १२ अङ्क)

१. भूगोल र जनसंख्या

१.१ ब्रह्माण्ड र पृथ्वी सम्बन्धी जानकारी

१.१.१ सौर्यमण्डल: सूर्य, ग्रह, उपग्रह, शिशुग्रह, उल्का, धूमकेतु/पुच्छे ताराहरू, ग्रहण (सूर्य र चन्द्र), आदि

१.१.२ पृथ्वी: परिचय, उत्पत्ति, गति र बनौट

१.२ विश्वको भूगोल

१.२.१ महासागर, महादेश, भौगोलिक क्षेत्र र यिनीहरूको विशेषता

१.२.२ ध्रुव, अवस्थिति, अक्षांश, देशान्तर, अन्तर्राष्ट्रीय तिथि रेखा, समय (स्थानीय र प्रामाणिक) र दुरी

१.२.३ महादेशीय स्थानान्तर, ग्रहीय वायु प्रणाली, जलवायु, व्यापारिक वायु र मनसुन

१.२.४ पर्वतशृंखला, मरुभूमि, भूकम्प, ज्वालामुखी, नदी, हिमनदी, ताल, हिमताल, आदि

१.३ नेपालको भूगोल/भौतिक एवं प्राकृतिक पक्ष

१.३.१ भौगोलिक अवस्था/धरातलीय स्वरूपको किसिम र विशेषताहरू

१.३.२ प्राकृतिक स्रोतहरू: किसिम, उपलब्धि र वर्तमान अवस्था

१.३.३ भौगोलिक विविधता र जनजीवन

१.३.४ हावापानीको किसिम र विशेषता, हावापानीको विविधताबाट उत्पन्न भएका आर्थिक तथा सामाजिक क्रियाकलाप र जिविकोपार्जनमा विविधता

१.४ नेपालको जनसंख्या

१.५.१ जनसंख्या वितरण र बृद्धिदर

१.५.२ जनसंख्याको गतिशील पक्षहरू — जन्म, मृत्यु र बसाई सराई

१.५.३ जनसंख्याको स्थिर पक्षहरू — उमेर, लिङ्ग र लिङ्गको अनुपात

१.५.४ शहरीकरण र बसाई सराईको वर्तमान अवस्था र यसको प्रभावहरू

२. इतिहास, संस्कृति र सामाजिक व्यवस्था

(६×२ अङ्क = १२ अङ्क)

२.१ विश्वको इतिहासको सामान्य जानकारी

२.१.१ मध्यकाल, पुनर्जगरण र आधुनिककाल

२.२ विश्वका प्रमुख ऐतिहासिक घटनाहरू

२.१.१ न्यारनाकार्टा, औधोगिक क्रान्ति, फ्रान्सको राज्यक्रान्ति, अमेरिकी स्वतन्त्रता सङ्ग्राम, रुसी/अक्टोबर क्रान्ति, प्रथम विश्वयुद्ध तथा द्वितीय विश्वयुद्ध र भारतीय स्वतन्त्रता सङ्ग्राम

२.३ नेपालको इतिहास (प्राचीन कालदेखि हालसम्म)

२.३.१ प्राचीनकाल (किराँत र लिच्छवि) र मध्यकाल, सामाजिक, आर्थिक एवं राजनीतिक अवस्था

२.३.२ आधुनिक इतिहास, राजनीतिक घटनाक्रम, कारण र परिणामहरू

२.४ नेपालको सामाजिक एवं सांस्कृतिक अवस्था

२.४.१ नेपाली समाज र यसको बनोट

२.४.२ प्रथा, परम्परा, मूल्य र मान्यता, प्रचलित प्रमुख धर्म, संस्कृति, जातजाति, भाषा र साहित्य, आदि

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश
विविध सेवा, अधिकृत सातौ, महिला विकास अधिकृत पदको खुला तथा अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

२.४.३ सांस्कृतिक सम्पदाको किसिम, स्थिति, विशेषता, महत्व र संरक्षणका प्रयासहरु

२.४.४ कला (वास्तु, चित्र, मूर्ति, काष्ठ) संगीत (नृत्य र संगीत) को परम्परा र बर्तमान अवस्था

३. नेपालको आर्थिक पक्ष

(६×२ अङ्क = १२ अङ्क)

३.१ नेपाली अर्थतन्त्रको संरचना

३.१.१ कृषि र गैर कृषि क्षेत्र

३.१.२ विकासका पूर्वाधारहरु (कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, संचार, शिक्षा, स्वास्थ्य, विद्युत, आदि) र विकास योजना ।

३.२ आर्थिक विकासका कर्ता / सम्बाहकहरु

३.२.१ सार्वजनिक क्षेत्र (सरकारी क्षेत्र र सार्वजनिक संस्थानहरु)

३.२.२ निजी क्षेत्र (गैर सरकारी संस्थाहरु, सहकारी र सामुदायिक संगठन)

३.३ योजनाबद्ध विकासक्रम र चालु आवधिक योजनाको जानकारी

३.४ नेपालका केन्द्रीय बैङ्क, बाणिज्य बैङ्क र वित्तीय संस्थाहरु

४. वातावरण, विज्ञान र प्रविधि

(६ × २ अङ्क = १२ अङ्क)

४.१ दिगो विकास, वातावरण, भूमण्डलीय ताप, विश्वव्यापी उष्णता, मौसम परिवर्तन, हरितगृह प्रभाव, ओजोन विनाश, प्रदुषण, आदि

४.२ जैविक विविधता, दुर्लभ पशुपन्थी र वनस्पतिहरु, नेपालमा विविधता संरक्षणका प्रयासहरु

४.३ विज्ञान प्रविधि र स्वास्थ्य: निम्नलिखित विषयमा जानकारी

४.३.१ विज्ञान प्रविधिको विकासबाट मानव जीवनमा परेको प्रत्यक्ष प्रभाव

४.३.२ क्रमविकाश र वंशाणु, स्वास्थ्य, रोग, खोप, खाद्य, पोषण, सरसफाई, दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने बस्तुहरु: साबुन, प्लाष्टिक, रेसा, काँच मल र किटनाशक औषधी, आदि

४.३.३ जैविक प्रविधि, उपयुक्त प्रविधि तथा वैकल्पिक उर्जा र सूचना तथा सञ्चार प्रविधि

५ समसामयिक विषय तथा विविध

(६ × २ अङ्क = १२ अङ्क)

५.१ नेपालको संक्षिप्त संवैधानिक विकासक्रम

५.२ नेपालको परराष्ट्र नीति र यसका मूल आधारहरु

५.२.१ परराष्ट्र नीतिको अवधारणा

५.२.२ परराष्ट्र नीतिको निर्धारक तत्वहरु

५.३ अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध तथा संघ/संस्था

५.३.१ नेपालका छिमेकी देशहरु, तथा बेलायत, अमेरिका, जापान, आदिसँगको सम्बन्ध

५.३.२ संयुक्त राष्ट्रसंघ: अङ्ग, विशिष्टीकृत संस्था र गतिविधिहरु

५.३.३ क्षेत्रीय संगठन: सार्क, बिमस्टेक, आसियान, युरोपियन संघ

५.३.४ संयुक्त राष्ट्र संघ र क्षेत्रीय संगठनहरुमा नेपालको भूमिका

५.४ राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक, वैज्ञानिक, सास्कृतिक, खेलकूद, पुस्तक, पुस्तकार, कला, साहित्य, संगीत, आदि लगायत समसामयिक घटना तथा नविनतम गतिविधिहरु र महत्वपूर्ण व्यक्तित्व तथा विचारकहरु सम्बन्धी जानकारी

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश
विविध सेवा, अधिकृत सातौ, महिला विकास अधिकृत पदको खुला तथा अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम
(In English)

Paper I: - (General Awareness & General Reasoning Test)

Paper I Part (A) General Awareness - 60 Marks

(30x2 Mark = 60 Marks)

1. Geography and Population (6x2 Mark = 12 Marks)

1.1 General information about the universe and the earth.

1.1.1 The solar system: sun, planets, satellites, asteroids, meteors, comets, eclipse (solar & lunar) etc.

1.1.2 The earth: introduction, origin, motion and structure of the earth

1.2 Geography of World

1.2.1 Continent, ocean, geographical areas and its features

1.2.2 Pole, location, latitude, longitude, International Date Line, time (standard and local) and distance

1.2.3 Continental shift, planetary wind system, climate, trade winds and monsoon

1.2.4 Mountains, deserts, earthquake, volcano, rivers, glaciers, lakes etc.

1.3 Geography of Nepal/ Physical and Natural Aspects

1.3.1 Types and characteristics of physical features

1.3.2 Natural resources: types, achievements and existing scenario

1.3.3 Diversified geographical features and life

1.3.4 Types and characteristics: climate of Nepal, socio-economic activities and diversity in livelihood due to diversified climate

1.4 Population of Nepal

1.4.1 Growth and distribution pattern of population

1.4.2 Dynamic aspects of population-birth, death & migration

1.4.3 Static aspects of population - age, sex & sex ratio

1.4.4 Existing condition of migration and urbanization and its effects

2. History, Culture and Social Affairs (6x2 Mark = 12 Marks)

2.1 General information about history of the World

2.1.1 Medieval age, Renaissance/Reformation and Modern age

2.2 Major historical events of the World

2.2.1 Magna Carta, Industrial revolution, French revolution, American war of independence, Russian revolution/October revolution, First World war and Second World war and Indian movement for independence

2.3 History of Nepal (From ancient period till now)

2.3.1 Social, economic and political conditions of Ancient Period (Kiranti & Lichhavi) and Malla Period.

2.3.2 Modern history of Nepal : notable political events, causes and consequences

2.4 Social and cultural aspects of Nepal

2.4.1 Nepalese society and its structure

2.4.2 Customs, traditions, norms, values, prevalent religions, ethnicity, languages and literature, etc

2.4.3 Types, characteristics and importance of cultural heritages and their conservation

2.4.4 Existing conditions and traditions of Art (architecture, painting, sculpture, wood carving) and Music (dance & music)

3. Economic Aspect of Nepal (6x2 Mark = 12 Marks)

3.1 Composition of Nepalese economy

3.1.1 Agriculture and non agriculture sectors

3.1.2 Economic status of Nepal: Infrastructures of development (agriculture, industry, trade, tourism, transportation, communication, health, electricity, etc) and development planning

3.2 Actors of economic development

3.2.1 Public sector (government and public enterprises)

3.2.2 Private sector (NGOs, co-operatives and community organizations)

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश
विविध सेवा, अधिकृत सातौ, महिला विकास अधिकृत पदको खुला तथा अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

3.3 Information on current periodic plan on Gender development.
3.4 Financial institutions, commercial banks and central bank of Nepal

4. Environment, Science and Technology **(6x2 Mark = 12 Marks)**

4.1 Sustainable development, environment, geo-atmospheric temperature, global warming, climate change, green- house effect, depletion of ozone, pollution etc
4.2 Bio-diversity, rare flora and fauna, efforts of bio- diversity conservation in Nepal
4.3 Health, science and technology: General information about

- 4.3.1 Direct impact of science and technology in the development of human life
- 4.3.2 Evolution and heredity, health, diseases, vaccines, food, nutrition and sanitation, materials used in daily life including soap, plastics, fibre, glass, fertilizers, insecticides/pesticides etc.
- 4.3.3 Biotechnology, appropriate technology, alternative energy and information technology

5. Contemporary Issues and Miscellaneous **(6x2 Mark = 12 Marks)**

5.1 Constitutional development of Nepal (in brief)
5.2 Foreign policy of Nepal and its main bases
5.3 International affairs and institutions

- 5.3.1 Relations of Nepal with neighboring countries and other countries including Britain, America, Japan etc.
- 5.3.2 United Nations: bodies, specialized agencies and activities of the UNO
- 5.3.3 Regional organizations: the SAARC, BIMSTEC, ASEAN, EU
- 5.3.4 Nepal's role in United Nations and regional organizations

5.4 Information on current affairs and events including political, social, economic, scientific, cultural, sports, books, prizes, arts, literature, music, etc of national and international importance, and noted personalities and thinkers.

प्रथम पत्र खण्ड (B)

सामान्य बौद्धिक परिक्षण (General Reasoning Test) - अङ्क (४०)

6. General Reasoning Test **(20x2 Mark = 40 Marks)**

6.1 Logical Reasoning (6x2 Mark = 12 Marks)

Verbal Ability, Alphanumeric Series, Reasoning Analogies, Classification, Coding-Decoding, Order & Ranking, Distance & Directions, Analytical and Logical Reasoning, Assertion and Reason, Statement and Conclusion, Input-Output, Venn- diagram

6.2 Numerical Reasoning (8x2 Mark = 16 Marks)

Arithmetic Series, Analogy, Classification, Arithmetical Reasoning, Fraction, Percentage, Ratio, Average, Profit & Loss, Time & Work, Date & Calendar, Data Sufficiency, Data Interpretation & Data Verification

6.3 Spatial Reasoning (6x2 Mark =12 Marks)

Figure Series, Figure Analogy, Figure Classification, Figure Matrix, Pattern Completion, Embedded Images, Image Formation & Analysis, Mirror and Water Images, Cubes and Dices, Paper Folding & Cutting

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मध्येश प्रदेश
 विविध सेवा, अधिकृत सातौं, महिला विकास अधिकृत पदको खुला तथा अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
 पाठ्यक्रम

प्रथमपत्र सामान्य ज्ञान र सामान्य बौद्धिक परीक्षण विषयमा पाठ्यक्रमका एकाईहरुबाट यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरु
 सोधिनेछ ।

प्रथम पत्र	सामान्य ज्ञान					सामान्य बौद्धिक परीक्षण		
खण्ड	(A)					(B)		
अङ्कभार	६०					४०		
एकाइ	१	२	३	४	५	६.१	६.२	६.३
प्रश्न संख्या	६	६	६	६	६	६	८	६
जम्मा प्रश्न	३०					२०		

विषय: कम्प्यूटर सीप परिक्षण (Computer Skill Test)

Contents

1. Windows basic

- Introduction to Graphical User Interfaces
- Starting and shutting down Windows
- Basic Windows elements - Desktop, Taskbar, My computer, Recycle Bin, etc.
- Concept of files and folders
- Searching files and folders

2. Word Processing

- Creating, saving and opening documents
- Typing in Devanagari and English
- Text formatting (font, size, color, underline, italic, bold, etc) and paragraph formatting (alignment, indentation, spacing)
- Inserting header, footer, page number
- Page setting (margin, page size, orientation), Previewing and printing of documents

प्रयोगात्मक परीक्षा योजना (Practical Examination Scheme)

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	विषयवस्तु शिर्षक	प्रश्न संख्या × अङ्क	समय
कम्प्यूटर सीप परिक्षण (Computer Skill Test)	१०	प्रयोगात्मक (Practical)	Devnagari Typing	१ प्रश्न × २.५ अङ्क	५ मिनेट
			English Typing	१ प्रश्न × २.५ अङ्क	५ मिनेट
			Windows basic and word processing	१ प्रश्न × ५ अङ्क	५ मिनेट

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश

विविध सेवा, अधिकृत सातौं, महिला विकास अधिकृत पदको खुला तथा अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

अंग्रेजी वा देवनागरी Typing Skill Test को लागि निर्देशन:-

- देवनागरी Typing Skill Test को लागि १५० शब्दहरूको एउटा Text दिइनेछ र देहाय अनुसार अंक प्रदान गरिनेछः-

शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct Words/Minute)	पाउने अंक
५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	० अंक
५ वा सो भन्दा बढी र ७.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.५० अंक
७.५ वा सो भन्दा बढी र १० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.७५ अंक
१० वा सो भन्दा बढी र १२.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.०० अंक
१२.५ वा सो भन्दा बढी र १५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.२५ अंक
१५ वा सो भन्दा बढी र १७.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.५० अंक
१७.५ वा सो भन्दा बढी र २० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.७५ अंक
२० वा सो भन्दा बढी र २२.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.०० अंक
२२.५ वा सोभन्दा बढी र २५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.२५ अंक
२५ वा सो भन्दा बढी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.५० अंक

- English Typing Skill Test को लागि २०० शब्दहरूको एउटा Text दिइनेछ र देहाय अनुसार अंक प्रदान गरिनेछः-

शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct Words/Minute)	पाउने अंक
६ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	० अंक
६ वा सो भन्दा बढी र ९ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.५० अंक
९ वा सो भन्दा बढी र १२ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.७५ अंक
१२ वा सो भन्दा बढी र १५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.०० अंक
१५ वा सो भन्दा बढी र १८ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.२५ अंक
१८ वा सो भन्दा बढी र २१ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.२५ अंक
२१ वा सो भन्दा बढी र २४ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.५० अंक
२४ वा सो भन्दा बढी र २७ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.७५ अंक
२७ वा सोभन्दा बढी र ३० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.०० अंक
३० वा सो भन्दा बढी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.२५ अंक

- अंग्रेजी वा देवनागरी Typing मा दिइएको Text लाई आधार मानी टाइप गरेको Text सँग भिडाई चेक गरिनेछ। दिइएको अंग्रेजी वा देवनागरी Text मा उल्लेखित स्थान बमोजिम परीक्षार्थीहरूले आफ्नो Text मा Punctuation टाइप नगरेको पाइएमा त्यसको शब्दमा गणना गरिने छैन। तत्पश्चात निम्न Formula प्रयोग गरी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct words/minute) निकालिनेछ।

Formula:

$$\text{शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct words/minutes)} = \frac{(\text{Total words typed} - \text{Wrong words})}{5}$$

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश
विविध सेवा, अधिकृत सातौं, महिला विकास अधिकृत पदको खुला तथा अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम
द्वितीय पत्र :- समसामयिक विषय

खण्ड (A) - २५ अङ्क

१. सार्वजनिक प्रशासन र व्यवस्थापन

- १.१ सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा, उद्देश्य, कार्यक्षेत्र र सीमा
- १.२ सार्वजनिक प्रशासन/व्यवस्थापनको नवीन अवधारणा
- १.३ संगठन र यसका प्रमुख पक्षहरु
  - १.३.१ संगठनको परिचय, किसिम तथा स्वरूपहरु
  - १.३.२ संगठन गठनका आधारहरु
  - १.३.३ संगठनका सिद्धान्त तथा अन्य केही प्रमुख पक्षहरु — आदेशको एकात्मकता, नियन्त्रणको सिमा, पदशोपान, संगठनात्मक व्यवहार, समूह गतिशिलता र समूहगत कार्य
- १.४ प्रशासन/व्यवस्थापनका केही प्रमुख पक्षहरु
  - १.४.१ द्वन्द्व व्यवस्थापन- द्वन्दको अर्थ, श्रोतहरु/कारणहरु र प्रकृति
  - १.४.२ तनाव व्यवस्थापन, समय व्यवस्थापन, दैवी प्रकोप व्यवस्थापन, संकट व्यवस्थापन र परिवर्तन व्यवस्थापन
  - १.४.३ राष्ट्र निर्माण र सामाजिक परिवर्तनको संवाहकको रूपमा सार्वजनिक सेवाकर्मीहरु
- १.५ कर्मचारीतन्त्र - अवधारणा, आधारभूत प्रकृति, प्रकार तथा सबल र दुर्बल पक्षहरु
- १.६ सार्वजनिक नीति - निर्माण, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन

खण्ड (B) - २५ अङ्क

२. राज्य व्यवस्था र कानून

- २.१ राज्य व्यवस्थाको परिचय तथा संचालनको सिद्धान्त
- २.२ नेपालको संवैधानिक विकासक्रम र नेपालको वर्तमान संविधान
- २.३ संघीयता, विकेन्द्रीकरण, अधिकार प्रत्यायोजन, अधिकार निक्षेपण, गणतन्त्र र धर्म निरपेक्षता
- २.४ केन्द्रीय र स्थानीय सरकार: संरचना र संगठन
- २.५ सुशासनको अवधारणा र आधारभूत तत्वहरु तथा सुशासनको सन्दर्भमा सार्वजनिक प्रशासनको भूमिका
- २.६ नागरिक शिक्षा तथा यसको महत्व, नागरिक समाज लगायत नागरिकहरुको दायित्व र कर्तव्य ।
- २.७ कानूनको अर्थ र महत्व तथा कानूनका स्रोतहरु
- २.८ कानूनी राज्यको अवधारणा र महत्व, लोकतान्त्रिक मूल्य र मान्यता
- २.९ सामाजिक न्याय, समावेशीकरण, समानुपातिक प्रतिनिधित्व र सकारात्मक विभेद

खण्ड (C) - २५ अङ्क

३. आर्थिक पक्ष र समसामयिक विषयहरु

- ३.१ आर्थिक विकासका पक्षहरु: कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, वैदेशिक रोजगार, र जनशक्ति
- ३.२ आर्थिक विकासका सम्वाहकहरु: सार्वजनिक क्षेत्र, निजी क्षेत्र र सहकारी क्षेत्र
- ३.३ योजना तर्जुमा प्रक्रिया
- ३.४ नेपालमा योजनाबद्ध विकासका प्रयासहरु
  - ३.४.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि, नेपालमा दीर्घकालीन, मध्यकालिन तथा वार्षिक योजनाहरु
  - ३.४.२ चालु आवधिक योजना - उद्देश्य, प्राथमिकता, नीति, रणनीति, स्रोत साधनको परिचालन तथा बाडफाँड र प्रगति
- ३.५ विकासका केहि आयामहरु
  - ३.५.१ आर्थिक वृद्धि तथा आर्थिक विकास

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश

विविध सेवा, अधिकृत साताँ, महिला विकास अधिकृत पदको खुला तथा अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

- ३.५.२ सामाजिक परिवर्तन तथा सामाजिक विकास
- ३.५.३ विकासमा विश्वव्यापीकरण र स्थानीय करण, स्थानीय श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन
- ३.५.४ विकासमा जनसहभागिताको महत्व
- ३.६ ज्वलन्त विषयहरु: गरीबी, बेरोजगारी, जनस्वास्थ्य, खाद्य सुरक्षा, सामाजिक सुरक्षा, ऊर्जा संकट र दिगो विकास

खण्ड (D) - २५ अङ्क

४. निजामती सेवा र विविध

- ४.१ निजामती सेवा र जनशक्ति व्यवस्थापन
  - ४.१.१ निजामती सेवाको अवधारणा
  - ४.१.२ नेपालको निजामती सेवाको गठन, पदपूर्ति गर्ने तरिका र प्रक्रियाहरु, सेवा सुविधा, अनुशासन, आचरण, सजाय र वृत्ति विकास सम्बन्धी व्यवस्थाहरु
  - ४.१.३ मधेश प्रदेशको निजामति सेवा/मधेश प्रदेश स्थानीय तहको निजामति सेवाको गठन, पदपूर्ति गर्ने तरिका र प्रक्रियाहरु, सेवा सुविधा, अनुशासन, आचरण, सजाय र वृत्ति विकास सम्बन्धी व्यवस्थाहरु
  - ४.१.४ जनशक्ति व्यवस्थापन र योजना
- ४.२ सार्वजनिक वित्त प्रशासन तथा लेखा
  - ४.२.१ बजेटको परिभाषा र किसिम, नेपाल सरकारको बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन प्रणाली
  - ४.२.२ मधेश प्रदेश सरकारको बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन प्रणाली
  - ४.२.३ बजेट खर्च र सार्वजनिक खरीद सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था र कार्यविधि
  - ४.२.४ लेखा प्रणालीको सिद्धान्त र नेपाल सरकारको श्रेस्ता प्रणालीको संक्षिप्त परिचय
  - ४.२.५ सरकारको आर्थिक कार्य प्रणाली
  - ४.२.६ सार्वजनिक प्रशासनमा आर्थिक प्रशासनको महत्व
- ४.३ सार्वजनिक सेवा प्रवाह
  - ४.३.१ सार्वजनिक सेवा प्रवाह: अर्थ र महत्व
  - ४.३.२ सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्ने तरिका/माध्यमहरु
  - ४.३.३ सार्वजनिक सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता
  - ४.३.४ सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सेवा प्रदायकको भूमिका र सेवाग्राहीको अधिकार तथा दायित्व
- ४.४ कार्यालय व्यवस्थापन र सूचना प्रणाली
  - ४.४.१ कार्यालय व्यवस्थापन: अवधारणा, महत्व र कार्यविधि
  - ४.४.२ कार्यालयमा संचारको महत्व, प्रकार, माध्यम ।
  - ४.४.३ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS) को आवश्यकता र महत्व ।
  - ४.४.४ सार्वजनिक व्यवस्थापनमा तथ्यांक र सूचनाको महत्व र उपयोगिता

.....समाप्त.....

द्वितीयपत्रको पाठ्यक्रमलाई ४ वटा खण्ड/एकाईमा विभाजन गरिएको छ, ४ वटा खण्ड/एकाईको लागि ४ वटै उत्तरपुस्तिकाहरु दिईनेछ र परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्ड/एकाईका प्रश्नहरुको उत्तर सोही खण्ड/एकाईको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नु पर्नेछ । यसपत्रका पाठ्यक्रमका खण्ड/एकाईहरुबाट सेधिने प्रश्नहरुको संख्या यथासम्भव निम्नानुसार हुनेछ ।

द्वितीयपत्र का खण्ड	A	B	C	D	जम्मा प्रश्न संख्या
अङ्कभार	२५	२५	२५	२५	
छोटो उत्तर प्रश्न	३	३	३	३	१२
लामो उत्तर प्रश्न	१	१	१	१	४
जम्मा प्रश्न संख्या	४	४	४	४	१६

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश
विविध सेवा, अधिकृत सातौं, महिला विकास अधिकृत पदको खुला तथा अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

Paper II: Contemporary Issues

Part (A)-25 Marks

1. Public Administration and Management

- 1.1 Concept, objective, scope and limitation of public administration
- 1.2 Modern concept of public administration/management
- 1.3 Organization and its major dimensions/ aspects
  - 1.3.1 Introduction, type and frameworks of organization
  - 1.3.2 Bases of organization formation
  - 1.3.3 Principle of organization and some other major aspects unity of command, span of control, hierarchy, organizational behavior, group dynamics and team work
- 1.4 Some major aspects of administration/management
  - 1.4.1 Conflict management meaning of conflict, sources/causes and nature
  - 1.4.2 Stress management, time management, disaster management, crisis management and change management
  - 1.4.3 Public servants as actors/agents of nation building and social change
- 1.5 Bureaucracy: concept, fundamental nature, kind and merits and demerits
- 1.6 Public policy formulation, implementation, monitoring and evaluation

Part (B) - 25 Mark

2. Governance and Law

- 2.1 Introduction and principle conduct of business of governance
- 2.2. Constitutional development and existing constitution of Nepal
- 2.3 Federalism, decentralization, delegation, devolution, republic and secularism
- 2.4 Central & local government: structure and organization
- 2.5 Concept and fundamental elements of good governance, and role of public administration related to good governance
- 2.6 Civic education and its importance, responsibilities and duties of people including civil society
- 2.7 Meaning and importance of law and sources of laws
- 2.8 Concept and importance of rule of law, democratic values and norms
- 2.9 Social justice, inclusion, proportional representation and positive discrimination

Part (C) -25 Marks

3. Contemporary Issues and Economic Aspects

- 3.1 Aspects of economic development: agriculture, industry, trade, tourism, foreign employment and human resource
- 3.2 Pillars of economic development: public sectors, private sectors and cooperatives
- 3.3 Plan/Project formulation process
- 3.4 Efforts of planned development of Nepal
  - 3.4.1 Historical background, long-term, mid-term and yearly plans in Nepal
  - 3.4.2 Current periodic plan-goals/objectives, priorities, policies, strategies, mobilization and distribution of resources and means, and achievement/progress
- 3.5 Some dimensions related to development
  - 3.5.1 Economic development and economic growth
  - 3.5.2 Social development and social change

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश

विविध सेवा, अधिकृत सार्तै, महिला विकास अधिकृत पदको खुला तथा अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

3.5.3 Globalization and localization to development, mobilization and management of local resources
3.5.4 Importance of people participation to development

3.6 Burning issues: poverty, unemployment, public health, food security, social security, energy crisis and sustainable development

Part (D)-25 Marks

4. Civil Service and Miscellaneous

4.1 Civil Service and Manpower Management

4.1.1 Concept of civil service

4.1.2 Information on provisions of formation, fulfillment of vacancy, remuneration & fringe benefits, discipline, conduct, punishment and career development of civil service of Nepal.

4.1.3 Information on provisions of formation, fulfillment of vacancy, remuneration & fringe benefits, discipline, conduct, punishment and career development of civil service of Nepal/Madhesh province/Local levels of Madhesh province

4.1.4 Manpower management and planning

4.2 Public financial administration and Account

4.2.1 Definitions and types of budget, budget formulation, implementation, monitoring and evaluation system of GON

4.2.2 Budget formulation, implementation, monitoring and evaluation system of Government of Madhesh Province.

4.2.3 Conduct of business and legal provisions of public procurement and budgetary expenditure

4.2.4 Principle of accounting system & brief introduction of record system of GoN

4.2.5 Financial procedures of government of Nepal

4.2.6 Importance of financial administration over public administration

4.3 Public Service delivery

4.3.1 Public Service delivery: meaning and importance

4.3.2 Methods/mediums of public service delivery

4.3.3 Effectiveness of public service delivery

4.3.4 Role of service deliver (giver) and rights and responsibilities of service receiver (costumer)

4.4 Office Management and Information System

4.4.1 Office management: Concept, importance and procedures

4.4.2 Importance, type and medium of communication in office

4.4.3 Needs and importance of Management Information System in office

4.4.4 Importance and utilities of data and information on public management Public

----The End----

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मध्येश प्रदेश
विविध सेवा, अधिकृत सातौं, महिला विकास अधिकृत पदको खुला तथा अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम
तृतीय पत्र : लैंगिकता र विकास (Gender and Development)

खण्ड (क) :- अंक २०

१. लैंगिक अवधारणा (Gender Concepts)

- १.१ लिंग र लैंगिकता (Sex and Gender)
- १.२ स्त्रीत्व र पुरुषत्व (Femininity and Masculinity)
- १.३ लैंगिक सामाजीकीकरण (Gender socialization)
- १.४ पितृसत्ता र नारीवाद (Patriarchy and Feminism)
- १.५ लैंगिक भूमिका र शक्ति सम्बन्ध (Gender roles and power relationship)
- १.६ व्यावहारिक तथा रणनीतिक आवश्यकता (Practical and strategic needs)
- १.७ लैंगिक समता तथा समानता (Gender Equity and Equality)
- १.८ संशाधन तथा अवसरमाथिको पहुँच र नियन्त्रण (Access to and control over resources and Opportunities)

२. महिला अधिकार (Women's Rights)

- २.१ लैंगिक विभेद (Gender Discrimination)
- २.२ नेपालमा महिला आन्दोलन (Women's movement in Nepal)
- २.३ महिलाका अधिकार (Women's Rights)
- २.४ नेपालको वर्तमान संविधानमा महिलाका मौलिक हकहरू (Fundamental Rights of Women as specified in the existing Constitution of Nepal)

खण्ड (ख) :- अंक ३०

३. महिला सशक्तिकरण (Women's Empowerment)

- ३.१ नेपाली महिलाको स्थिति : जनसांख्यिक, सामाजिक, आर्थिक, राजनीतिक : (Status of Nepalese Women-Demographic, Social, Economic, Political)
- ३.२ महिलाको बहुआयामिक भूमिका (Multiple roles of women)
  - ३.२.१ पुनरुत्पादक भूमिका (Reproductive role)
  - ३.२.२ उत्पादक भूमिका (Productive role)
  - ३.२.३ सामुदायिक भूमिका (Community role/communal role)
  - ३.२.४ प्रतिनिधिमूलक भूमिका (Constituency role/ Representative role)
- ३.३ महिलाको कार्यबोझ (Women's workload)
- ३.४ गरिबीको दुष्क्रमा महिला (Women in vicious cycle of poverty)
- ३.५ महिला सशक्तीकरणका आयामहरू : सामाजिक, आर्थिक, राजनीतिक (Dimensions of women's empowerment Social, Economic, Political)
- ३.६ सामाजिक परिचालन, सहभागिता र सञ्चालनीकरण (Social mobilization, Participation and Networking)
- ३.७ समूह गतिशीलता (Group dynamics)
- ३.८ महिलाका लागि लक्षित कार्यक्रम (Targeted programmes for women)

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश

विविध सेवा, अधिकृत सातौं, महिला विकास अधिकृत पदको खुला तथा अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

४. लैंगिकतामा आधारित हिंसा (Gender-based violence)

४.१ लैंगिकतामा आधारित हिंसा : कारण र परिणाम (Gender-based violence: causes and consequences)

४.२ प्रथा, परम्पराका नाममा हुने हिंसा (Violence based on social traditions and Practices)

४.३ घरेलु हिंसा (Domestic violence)

४.४ मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार र नियन्त्रण (Human trafficking and its control)

४.५ महिला हिंसाविरुद्ध पुरुषको संलग्नता (Men's engagement in addressing violence against women)

खण्ड (ग) :- अंक ३०

५. विकासमा लैंगिक दृष्टिकोण (Gender Approaches to Development)

५.१ कल्याणकारी सोच (Welfare approach)

५.२ विकासमा महिला (Women in Development-WID)

५.३ महिला र विकास (Women and Development-WAD)

५.४ लैंगिकता र विकास (Gender and Development- GAD)

५.५ अधिकारवादी अवधारणा (Rights-based approach)

६. लैंगिक समानता मापक सूचकाङ्कहरू (Gender Equity Measure Indices)

६.१ लैंगिक विकास सूचकाङ्क (Gender Development Index - GDI)

६.२ लैंगिक सशक्तिकरण मापक (Gender Empowerment Measure - GEM)

६.३ मानव गरिबी सूचकाङ्क (Human Poverty Index - HPI)

७. लैंगिक समानता तथा महिला सशक्तिकरण: प्रतिबद्धता र प्रयासहरू (Gender Equality and Women's Empowerment: commitment & efforts)

७.१ अन्तर्राष्ट्रीय महिला सम्मेलनहरू (International Women Conferences)

७.२ महिलाविरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि, १९७९ र सोको इच्छाधीन आलेख, १९९९ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW), 1979 and its optional protocol, 1999)

७.३ बेइजिङ कार्यमब्द, १९९५ (Beijing Platform for Action, 1995)

७.४ दिगो विकाशका लक्ष्यहरू (Sustainable Development Goals)

७.५ संयुक्त राष्ट्रसंघीय सुरक्षा परिषद्का प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० (United Nations Security Council Resolutions 1325 and 1820)

७.६ राष्ट्रीय कार्ययोजना (National Plans of Action)

७.६.१ महिलाविरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रीय कार्ययोजना, २०६० (National Plan of Action on Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women, 2004)

७.६.२ लैंगिक समानता तथा महिला सशक्तीकरण राष्ट्रीय कार्ययोजना, २०६१ (National Plan of Action on Gender Equality and Women's Empowerment, 2004)

७.६.३ संयुक्त राष्ट्रसंघीय सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रीय कार्ययोजना, २०५७ (National Plan of Action on Implementing United Nations Security Council Resolutions 1325 and 1820, 2011)

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश

विविध सेवा, अधिकृत सातौं, महिला विकास अधिकृत पदको खुला तथा अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

७.७ लैंगिक समानता तथा महिला सशक्तिकरणका लागि संस्थागत संयन्त्र (Institutional Mechanisms for Gender Equality and Women's Empowerment)

७.७.१ संघीय संसदको महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण समिति (Women, Children and Social justice Committee of Federal-Parliament)

७.७.२ मधेश प्रदेश सभाको महिला, बालबालिका तथा सामाजिक न्याय समिति

७.७.३ महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरू (Ministry of Women, Children and Senior citizen and Its Agencies)

७.७.४ मधेश प्रदेशका खेलकुद तथा समाज कल्याण मन्त्रालय र अन्तरगतका निकायहरू

७.७.५ राष्ट्रिय महिला आयोग (National Women's Commission)

खण्ड (घ) - अंक २०

८ लैंगिक मूलप्रवाहीकरण (Gender Mainstreaming)

८.१ सैद्धान्तिक पक्ष (Theoretical aspects)

८.२ लैंगिक खण्डीकृत तथ्याङ्क (Gender-disaggregated data)

८.३ लैंगिक विश्लेषण तथा परीक्षण (Gender analysis and audit)

८.४ लैंगिक उत्तरदायी बजेट र नेपालमा यसको अभ्यास (Gender-responsive budget and its practice in Nepal)

८.५ लैंगिक उत्तरदायी बजेट र मधेश प्रदेशमा यसको अभ्यास

८.६ आवधिक योजनामा लैंगिक मूलप्रवाहीकरण नीति (Gender mainstreaming policy in periodic plans)

८.७ नेपालमा लैंगिक समानताका लागि गरिएका विशेष व्यवस्था (Specific provisions for gender equality in Nepal) सकारात्मक विभेद (Positive discrimination), आरक्षण (Reservation), सकारात्मक कार्य (Affirmative action) र अन्य विशेष व्यवस्था (Other special provisions)

८.८ मधेश प्रदेशमा लैंगिक समानताका लागि गरिएका विशेष व्यवस्थाहरू सम्बन्धि जानकारी

९. सामाजिक सुरक्षा तथा सामाजिक समावेशीकरण (Social Security and Social Inclusion)

९.१ महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा यौनिक तथा लैंगिक अल्पसंख्यकको अधिकार र सामाजिक सुरक्षा

९.२ सामाजिक समावेशीकरण (Social inclusion)

९.३ सामाजिक समावेशीकरणमा लैंगिक सरोकारका पक्षहरू (Gender concerns in social inclusion)

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश
विविध सेवा, अधिकृत सातौं, महिला विकास अधिकृत पदको खुला तथा अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

तृतीयपत्रको पाठ्यक्रमलाई ४ वटा खण्ड/एकाईमा विभाजन गरिएको छ, ४ वटा खण्ड/एकाईको लागि ४ वटै उत्तरस्तिकाहरु दिईनेछ र परिक्षार्थीले प्रत्येक खण्ड/एकाईका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्ड/एकाईको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नु पर्नेछ । यसपत्रका पाठ्यक्रमका खण्ड/एकाईहरूबाट सोधिने प्रश्नहरूको संख्या यथासम्भव निम्नानुसार हुनेछ ।

द्वितीयपत्र का खण्ड	A	B	C	D	जम्मा प्रश्न संख्या
अङ्गभार	२०	३०	३०	२०	
छोटो उत्तर प्रश्न	२	४	४	२	१२
लामो उत्तर प्रश्न	१	१	१	१	४
जम्मा प्रश्न संख्या	३	५	५	३	१६